

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 Vtrum gratia sit æqualis in omnibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

honestare pauperem. Contingit autem quandoq; quod Deus mouet hominem ad aliquod bonum, non tamen perfectum: & talis preparatio praecedit gratiam. Sed quandoq; statim perfecte mouet ipsu ad bonum, & subito gratiam homo accipit, secundum illud Io. 6. Omnis, qui audit a patre & didicit, venit ad me. Et ita contingit Paulo, quia subito est esset in progressu peccati, perfecte motum est cor eius a Deo, audiendo, & addiscendo, & veniendo, & ideo subito est gratiam consecutus.

AD TERTIVM dicendum, quod agens infinite virtutis non exigit materia, vel dispositionem materię, quasi praesuppositam ex alterius causae actione: sed tunc oportet quod secundum conditionem rei causandae in ipsa re causet & materiam, & dispositionem debitam ad formam. Et similiter ad hoc, quod Deus gratiam infundat animae, nulla preparatio exigitur, quia ipse non faciat.

ARTICVLVS III.

Virum necessario detur gratia se preparanti ad gratiam, vel facienti quod in se est.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur quod ex necessitate detur gratia se preparanti ad gratiam, vel facienti quod in se est: quia super illud Ro. 5. Iustificati ex fide pacem habeamus, &c. dicitur. Deus recipit eum qui ad se confugit, aliter esset in eo iniquitas: sed impossibile est in Deo iniquitatem esse. ergo est impossibile, quod Deus non recipiat eum qui ad se confugit. ex necessitate igitur gratiam assignatur.

¶ 1. Prae. An dicitur in lib. de casu diaboli, quod ista est causa, quare Deus non concedit diabolo gratiam, quia ipse non voluit accipere, nec paratus fuit: sed remota causa necesse est remoueri effectum. ergo si aliquis velit accipere gratiam, necesse est quod ei detur.

¶ 2. Prae. Bonum est communicatum sui, ut patet per Dion. in 4. cap. de diu. nom. sed bonum gratiae est melius quam bonum naturae. cum igitur forma naturalis ex necessitate adueniat materię dispositę, videtur quod multo magis gratia ex necessitate detur preparanti se ad gratiam.

SED CONTRA est, quod homo comparatur ad Deum, sicut lutum ad figulum, secundum illud Hier. 18. Sicut lutum in manu figuli, sic vos in manu mea: sed lutum non ex necessitate accipit formam a figulo, quantumcunq; sit preparatum. ergo neq; homo recipit ex necessitate gratiam a Deo quantumcunq; se preparat.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, preparatio hominis ad gratiam est a Deo sicut a mouente: a libero autem arbitrio sicut a moto.

¶ Potest igitur preparatio dupliciter considerari. Vno quidem modo, secundum quod est a libero arbitrio: & secundum hoc nullam necessitatem habet ad gratiae consecutionem, quia donum gratiae excedit omnem preparationem virtutis humanae. Alio modo potest considerari secundum quod est a Deo mouente, & tunc habet necessitatem ad id, ad quod ordinatur a Deo, non quidem coactionis: sed infallibilitatis: quia intentio Dei deficere non potest, secundum quod Augustinus dicit in lib. de predestinatione sanctorum, quod per beneficia Dei certissime liberantur, quicumq; liberantur. Vnde si ex intentione Dei mouentis est, quod homo cuius cor mouet, gratiam consequatur, infallibiliter ipsam consequitur, secundum illud Io. 6. Omnis qui audit a patre, & didicit, venit ad me.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod gl. illa loquitur de illo, qui confugit ad Deum per actum meritum liberi arbitrii iam per gratiam informati, quae

si non reciperet, esset contra iustitiam, quam ipse statuit. Vel si referatur ad motum liberi arbitrii, ante gratiam, loquitur secundum quod ipsum confugiū hominis ad Deum est per motionem diuinam, quam iustum est non deficere.

AD SECVNDVM dicendum, quod defectus gratiae prima causa est ex nobis, sed collationis gratiae prima causa est a Deo, secundum illud Ose. 13. Perditio tua ex te Israel, tantummodo ex me auxilium tuum.

AD TERTIVM dicendum, quod etiam in rebus naturalibus dispositio materię non ex necessitate consequitur formam, nisi per uirtutem agentis, qui dispositionem causat.

ARTICVLVS IIII.

Virum gratia sit maior in uno, quam in alio.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur quod gratia non sit maior in uno, quam in alio. Gratia n. cauetur in nobis ex dilectione diuina, ut dictum est: sed Sap. 6. dicitur, Pusillum & magnum ipse fecit, & aequaliter est illi cura de omnibus. ergo omnes aequaliter gratiam ab eo consequuntur.

¶ 1. Prae. Ea quae in summo dicuntur, non recipiunt magis & minus: sed gratia in summo dicitur, quia coniungit ultimo fini. ergo non recipit magis & minus. non est ergo maior in uno, quam in alio.

¶ 2. Prae. Gratia est vita animae, ut supra dictum est: sed uiuere non dicitur secundum magis & minus. ergo etiam neque gratia.

SED CONTRA est, quod dicitur ad Ephes. 4. Vnicuique data est gratia secundum mensuram donationis Christi. Quod autem mensurate datur, non omnibus aequaliter datur. ergo non omnes aequaliter gratiam habent.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, habitus duplicem magnitudinem habere potest. Vnam ex parte finis, vel obiecti, secundum quod dicitur vna virtus alia nobilior, in quantum ad maius bonum ordinatur. Alia vero ex parte subiecti, quod magis, uel minus participat habitum inherens.

SECUNDUM igitur primam magnitudinem, gratia gratum faciens non potest esse maior & minor, quia gratia secundum sui rationem coniungit hominem summo bono, quod est Deus: sed ex parte subiecti, gratia potest suscipere magis, uel minus, prout. s. unus perfectius illustratur a lumine gratiae quam alius. Cuius diuersitatis ratio quidem est aliqua ex parte preparantis se ad gratiam: qui enim magis se ad gratiam preparat, plenior est gratiam accipit. Sed ex hac parte non potest accipi prima ratio huius diuersitatis, quia preparatio ad gratiam non est hominis, nisi in quantum liberum arbitrium eius preparatur a Deo. Vnde prima causa huius diuersitatis accipienda est ex parte ipsius Dei, qui diuersimode sua gratiae dona dispensat ad hoc, quod ex diuersis gradibus pulchritudo & perfectio Ecclesiae consurgat: sicut etiam diuersos gradus rerum instituit, ut esset uniuersum perfectum.

Vnde Apostolus ad Eph. 4. postquam dixerat, Vnicuique data est gratia secundum mensuram donationis Christi, enumeratis diuersis gratiis, subiungit, Ad confirmationem sanctorum in edificationem corporis Christi. AD PRIMVM ergo dicendum, quod cura diuina dupliciter considerari potest. Vno modo, quantum ad ipsum diuinum actum, qui est simplex & uniformis: & secundum hoc aequaliter se habet eius cura ad omnes, quia. s. vno actu simplici & maiora, & minora dispensat. Alio modo.

Prima Secunda S. Tho. KK 2 do

Sup. q. 66. ar. 2. ad 1. & 2. q. 5. art. 4. ad 3. q. 110. ar. 1.

q. 110. ar. 1. q. 110. ar. 2. q. 110. ar. 3.

q. 110. ar. 1. q. 110. ar. 2. q. 110. ar. 3.

q. 51. art. 1. & 2.

do potest considerari ex parte eorum, quae in creaturis ex diuina cura proueniunt. Et secundum hoc inuenitur inaequalitas, in quantum scilicet Deus sua cura quibusdam maiora, quibusdam minora prouidet dona.

AD SECUNDUM dicendum, quod ratio illa procedit secundum primum modum magnitudinis gratiae: non enim potest gratia secundum hoc maior esse, quod ad maius bonum ordinet, sed ex eo quod magis, uel minus ordinat ad idem bonum magis, uel minus participandum. Potest enim esse diuersitas intentionis & remissionis secundum participationem subiecti, & in ipsa gratia, & in finali gloria.

AD TERTIUM dicendum, quod uita naturalis pertinet ad substantiam hominis, & ideo non recipit magis & minus: sed uitam gratiae participat homo accidentaliter, & ideo eam potest homo magis, uel minus habere.

¶ Super Quaestio. 112. Articulum quintum.

ARTICVLVS V.

¶ Vtrum homo possit scire se habere gratiam.

IN art. 3. & 4. nihil occurrit scribendum.

¶ In quinto autem aduerte primo, quod notitia experimentalis per actus, de qua fit mentio pluries in litera, licet sufficiens sit ad certe sciendum nos habere animam, & intellectum &c. non tamen sufficit ad certe sciendum nos habere gratiam propter similitudinem actuum in gratia, & extra gratiam, ex naturalibus proueniunt.

¶ Aduerte secundo, quod id, quod in responsione ad secundum dicitur, quod habens fidem scit certe se habere fidem. potest intelligi multipliciter. Primo de fide acquisita, & hoc est manifestum: secundo de fide infusa, & tunc distingue certitudinem, & dic, quod certitudine scientiae nemo scit se habere fidem ex actu fidei, puta, credere: quoniam hoc potest ex propria uoluntate & intellectu prouenire. Certitudine autem fidei quilibet scit certe se habere donum infusum fidei. Et in hoc differt certitudo experimentalis fidei & gratiae: quia ex actibus gratiae quous homo putet se esse in gratia, stat tamen cum formidine partis opposita. Ex actibus uero fidei homo credit absque formidine alterius partis se habere fidem: sicut etiam credit alia credita, scilicet, incarnationem Christi &c. Et quoniam litera in responsione ad secundum loquitur de certi-

AD QUINTUM sic proceditur. Videtur quod homo possit scire se habere gratiam. Gratia enim est in anima per sui essentiam: sed certissima cognitio animae est eorum quae sunt in anima per sui essentiam, ut patet per Augustinum super Genesim ad litteram. ergo gratia certissima potest cognosci ab eo qui gratiam habet.

¶ 2. Præterea. Sicut scientia est donum Dei, ita & gratia: sed qui a Deo scientiam accipit, scit se scientiam habere, secundum illud Sapientiae 7. Dominus dedit mihi horum, quae sunt, ueram scientiam. ergo pariter scit se gratiam a Deo, scit se gratiam habere.

¶ 3. Præterea. Lumen est magis cognoscibile quam tenebra, quia secundum Apostolum ad Ephesios 5. omne quod manifestatur, lumen est: sed peccatum quod est spirituales tenebrae, per certitudinem potest sciri ab eo qui habet peccatum. ergo multo magis gratia, quae est spirituale lumen.

¶ 4. Præterea. Apostolus dicit 1. ad Corinthios 2. Nos autem non spiritum huius mundi accepimus, sed spiritum qui a Deo est, ut sciamus quae a Deo donata sunt nobis: sed gratia est primum donum Dei. ergo homo, qui accipit gratiam per spiritum sanctum, per eundem spiritum scit gratiam esse sibi datam.

¶ 5. Præterea. Genesim 22. ex persona Domini dicitur ad Abraham, Nunc cognoui quod timeas Dominum. id est, cognoscere te feci: loquitur autem ibi de timore casto, qui non est sine gratia. ergo homo potest cognoscere se habere gratiam.

SED CONTRA est, quod dicitur Eccliesiasticum 9. quod nemo scit utrum sit di-

gnus odio, uel amore: sed gratia faciens facit hominem dignum Dei amore. ergo nemo potest scire utrum habeat gratiam gratum facientem.

RESPON. Dicendum, quod tripliciter aliquis sciri potest. Vno modo per reuelationem: modo potest aliquis scire se habere gratiam: aliter enim Deus hoc aliquando aliquibus ex privilegio, ut securitatis gaudium etiam in his in eis incipiat, & confidentius & fortius opera prosequantur, & mala praesentis uideant, sicut Paulo dictum est 2. ad Corinthios 12. tibi gratia mea. Alio modo homo cognoscit se per seipsum, & hoc certitudinaliter. & sic potest scire se habere gratiam. Certitudo enim non haberi de aliquo, nisi possit diiudicari per principium: sic enim certitudo habetur de rationibus demonstratiuis per indemonstrabilia uersalia principia. Nullus autem potest scire habere scientiam alicuius conclusionis, si principium raret. Principium autem gratiae & obiectum ipse Deus, qui propter sui excellentiam est ignotus, secundum illud Iob 36. Ecce Deum uincens scientiam nostram. Et ideo eius praesentia in nobis, & absentia, per certitudinem cognosci potest, secundum illud Iob 9. Si uenerit autem uidebo eum: si autem abierit, non intelligit homo non potest per certitudinem diiudicari ipse habere gratiam, secundum illud 1. ad Corinthios 13. Sed neque me ipsum iudico: qui autem iudicatur Dominus est. Tertio modo cognoscitur gratia iudicialiter per aliqua signa. Et hoc modo cognoscere potest se habere gratiam, in quantum accipit se delectari in Deo, & continere reus, & in quantum homo non est conscius inus peccati mortalis. Secundum quem magis potest intelligi quod habetur Apocalypsis 1. Vinocum manna absconditum, quod nemo nouit: quia scilicet ille qui accipit per quandam certitudinem dulcedinis nouit, quam non experiri non accipit. Ista tamen cognitio imperturbata de Apostolo dicitur 1. ad Corinthios 4. Nihil mihi scilicet sum, sed non in hoc iustificatus sum: quia in psalmo 18. Delicta quis intelligit: ab occultis.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod illa quae essentiam sui in anima, cognoscuntur extrinsecis cognitione, in quantum homo experitur actus principia intrinseca: sicut uoluntatem habet uolendo, & uitam in operibus uita.

AD SECUNDUM dicendum, quod de ratione est, quod homo certitudinem habeat de his quae sunt scientiam: & similiter de ratione fidei est, quod homo sit certus de his, quorum habet fidem: quia certitudo pertinet ad perfectionem in quo praedicta dona existunt: & ideo quod habet scientiam, uel fidem, certus est se habere: habet autem similis ratio de gratia & charitate huiusmodi quae perficiunt uim appetituum.

AD TERTIUM dicendum, quod peccatum pro principio & pro obiecto bonum communitate, quod nobis est notum. Obiectum autem gratiae est nobis ignotum propter suam mensuram, secundum illud 1. ad Timotheum 3. inaccessibilem.

AD QVARTUM dicendum, quod Apostolus loquitur de donis gloriae, quae sunt nobis data

1. d. 16. ar. 3. ad 5. & 4. d. 21. q. 2. ar. 2. 601.

Li. 12. super Genesim c. 29. habet 10. 3.